

ROZPRAWA DOKTORSKA – streszczenie

**Efekty zewnętrzne Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych
Rola polityki Państwa w przyciąganiu inwestycji zagranicznych je generujących**

Łukasz Cywiński

praca doktorska pod kierownictwem
prof. dr hab. Elżbieta Wojnicka-Sycz
dr hab. Dorota Ciołek, prof. UG

Słowa kluczowe: bezpośrednie inwestycje zagraniczne; ujawnione przewagi komparatywne; efekty rozlania

Do najważniejszych celów pracy należało pogłębienie wiedzy z zakresu wpływu jaki Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne (BIZ) wywierają na gospodarki krajów przyjmujących. Czy efekty z obecności tego kapitału były pozytywne czy negatywne? Jeżeli efekty negatywne związane z obecnością BIZ są większe aniżeli efekty pozytywne – wówczas korporacje międzynarodowe (KMN) powinny internalizować koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w obcym kraju. Jeżeli zaś efekty te są pozytywne, np. stymulują produktywność – należałoby intensyfikować efekty dyfuzji wiedzy do lokalnej gospodarki (w łańcuchach produkcji, albo na rynku pracy). Zgodnie z teorią Dunninga (1973) KMN lokują kapitał za granicą jedynie, gdy posiadają specyficzne przewagi nad przedsiębiorstwami z kraju goszczącego. Rozlaniu ulegają właśnie te przewagi.

W literaturze przedmiotu panuje pogląd, że BIZ napływają do lokalizacji, które posiadają przewagi komparatywne. Termin przewaga komparatywna rozwinięty został po raz pierwszy w pracach filozofa i ekonomisty Davida Ricardo (1817), który próbował wyjaśnić, dlaczego obustronna wymiana dóbr jest nadal korzystna w sytuacji znacząco niższych kosztów produkcji jednego z producentów. Na podstawie prac Ricardo, Balassa (1965) opracował wskaźnik, dzięki któremu można wykazać, które z gospodarek narodowych posiadają ujawnione przewagi komparatywne w relacji do innych krajów w uprzednio określonych kategoriach dóbr. Zastosowanie powyższej metody pozwoliło na wskazanie specyficznych przewag komparatywnych w Polsce, z tą różnicą, że po raz pierwszy metodę tą zastosowano na poziomie województw – na większym poziomie szczegółowości.

Województwo posiada ujawnioną przewagę komparatywną w specyficznej sekcji gospodarki narodowej (PKD 2007), gdy wartość wszystkich wyrobów i usług wytworzonych przez podmioty gospodarcze działające w tej sekcji, pomniejszona o koszty związane z ich wytworzeniem w relacji do wartości we wszystkich sektorach, jest większa niż ten sam

stosunek wyliczony dla wartości referencyjnej, czyli dla wszystkich 16 województw. W pracy wskaźnik ten jest zmienną objaśnianą, natomiast regresorami są relatywne koszty pracy (czyli koszty pracy w specyficznej sekcji w relacji do kosztów pracy we wszystkich sekcjach) oraz kapitał obecny w BIZ.

W toku prac badawczych powstał program w języku programowania R, który pozwala na prowadzenie analizy w trybie ciągłym przy użyciu interfejsu programowania aplikacji API (ang. *Application Programming Interface*) Głównego Urzędu Statystycznego. Wyniki modelowania wskazują, że w latach 2003-2017 wystąpiła przestrzenna dyfuzja (tzw. efekty *spillover*), którą zaobserwowano w składniku losowym sąsiednich województw. Jest to dyfuzja wiedzy i *know-how* w sieci dostawców (w łańcuchach produkcji) albo efekty demonstracji wiedzy menedżerskiej. Wyniki wskazują przy tym, że wpływ kapitału zagranicznego obecnego w BIZ na ujawnione przewagi komparatywne w przetwórstwie przemysłowym, był nieco większy, gdy zmienną tą opóźniono o jeden rok.

Praca składa się z pięciu części, z czego dwie pierwsze poświęcone są przeglądowi literatury, który został pogłębiony o zastosowanie metod maszynowej analizy tekstu (*text mining*). Badanie przeprowadzono za pomocą modelowania n-gramowego oraz sieci współwystępowania słów kluczowych. Następna część poświęcona jest analizie *desk research* informacji dostępnych na anglojęzycznych serwisach regionalnych centrów informacji dla inwestorów oraz prezentuje ujawnione przewagi komparatywne w poszczególnych województwach w formie map. Kolejna część poświęcona jest zaś metodom oraz wynikom modelowania ekonometrycznego z użyciem danych panelowych i uwzględnieniem interakcji przestrzennych. Ostatnia część poświęcona jest roli polityki państwa w przyciąganiu BIZ w szerszym kontekście. Użyto do tego danych na temat BIZ, kosztów zatrudnienia i wybranych wskaźników klimatu gospodarowania w Europie oraz metod klasteryzacji.